

Valtiovarainministeriön Julkisen hallinnon ICT-toiminnoille**Tieto Finland Oy:n vastine lausuntopyyntöönne VM008:00/2013**

Lausuntonamme toteamme seuraavaa:

Yleistä

Tieto Finland Oy jakaa Valtiovarainministeriön näkemyksen siitä, että suunnitellun kaltaiselle palveluväylälle on tarvetta Suomessa. Sähköisen asioinnin lisääminen ja palvelutuotannon automatisointi ovat keskeisiä keinoja vastata julkiseen hallintoon kohdistuviin säästöpainaisiin, lisätä tuottavuutta sekä parantaa kansalaisten saamaa palvelun laatua. Keskitetty palveluväylä, johon liittyy luotettava tiedonvaihto järjestelmien välillä sekä tarvittavat tukipalvelut on tulevaisuuden kannalta varmasti kustannustehokkaampi ratkaisu kuin se, että palveluväyläratkaisut suunnitellaan ja toteutetaan aina tapauskohtaisesti. Palveluväylä mahdollistaa myös uusien, innovatiivisten palvelujen kehittämisen ja sitä kautta luo Suomeen tehokkaan public-private ekosysteemin.

Jaamme alustavasta toteutussuunnitelmasta selkeästi luettavissa olevan toiveen siitä, että palveluväylän suhteen tulisi päästä nopeasti liikkeelle. Erityisesti palvelun omistajatahoon ja ohjausryhmän kokoonpanoon pitää kiinnittää erityistä huomiota, jotta palveluväylän lupaukset pystytään lunastamaan.

Palveluväylän suunnittelussa ja toteutuksessa tulee kiinnittää huomioita myös yksityissektorin ja heidän kaupallisiin tiedonvälityksensä ja -tunnistautumispalveluihin. Kaupallisten toimijoiden intressien ymmärtäminen ja heidän sitouttaminen palveluväylän toteutukseen edesauttaa palveluväylän nopeaa käyttöönottoa ja mahdollistaa halutun public-private -tyyppisen yhteistyömallin.

Näkemyksemme viitearkkitehtuuridokumentista

Viitearkkitehtuuri kuvaa keskeisiltä osin kansallisen palveluväylän arkkitehtuurilinjat ja loogisen toteutusmallin. Kuvauksesta tosin tulee käsitys, että arkkitehtuurikuvauksen tavoitteena on palveluverkko, ei niinkään palveluväylä, jossa on keskitetty hallinto mutta hajautettu toteutus. Kuvaus ei myöskään sisällä sitä, mitä ja miten palveluita tämän kautta tuotetaan ja tarjotaan ja näin olleen todellinen hyöty jää tarkemmin analysoimatta.

Viitearkkitehtuurikuvauksen mukaan liityntäpalvelimet on suunniteltu tehtävän virtuaalisilla palvelimilla, jolloin ne edellyttäisivät liittyvän tahon

sitoutuvan tiettyihin teknologioihin. Liityntäpalveluiden osalta tulisi ensisijaisesti määritellä mitä kyvykkyyksiä vaaditaan, jolloin liittyvä taho voisi päättää millä teknologisilla ratkaisulla liitynnän toteuttaisi. Vaatimus omasta liityntäpalvelimista voi rajata pieniä toimijoita palvelun ulkopuolelle. Suosittelemme selvittäväksi miten pienille toimijoille voitaisiin palveluna tarjota liityntäpalvelimet.

Viitearkkitehtuuri kuvaus ottaa kantaa joissakin kohdin jo teknisiin toteutusmalleihin (esim. REST –lähtökohta). Ennen kuin palveluiden viitearkkitehtuuri on kuvattu, on liian aikaista kiinnittää teknisiä toteutusmalleja.

Näkemyksemme toteutussuunnitelmadokumentista

Alustavan toteutussuunnitelman aikataulu edellyttää sujuvaa päätöksentekoa. Itsessään palveluväylä ei tarjoa julkiselle hallinnolle saati yksityisille toimijoille mitään ilman hyvin suunniteltuja palveluita. Ensisijaisesti tulisi lähteä suunnittelemaan palveluiden viitearkkitehtuuria ja hallintomallia. Palveluiden viitearkkitehtuurilla varmistettaisiin, että palveluista tulee käytettäviä (high usability) ja aidosti uudelleen käytettäviä (re-use).

Kansallisen palveluväylän hallinto- ja johtamismallin tulee rajoittaa, mutta myös aktivoida. Suomessa tällaisiin väyliin liittymiset ovat olleet varsin vapaaehtoisia, toisin kuin esim. Virossa edellytetään palveluiden julkistamista. Sujuvan hallintomallin avulla luodaan rajat siten, että väylään liitettävät palvelut täyttävät arkkitehtuurivaatimukset. Lisäksi hallintomallin tulisi aktivoida palveluväylän käyttöä. Sen avulla tunnistetaan tarpeet erilaisille yleiskäyttöisille palveluille. Lisäksi hallintomallin avulla varmistetaan palveluiden liiketoimintahyödyt ja se, että ne tulevat saataville, vaikka palvelun julkaisija ei omatoimisesti olisi asiaa ajanut.

Kansallisen palveluväylän kannalta SOA-hallintomalli ohjeineen on oleellinen. Näkemyksemme mukaan hallintomallin ja palveluiden viitearkkitehtuurin suunnittelu tulisi aloittaa ennen tuotevalintoja ja mahdollisia tuotekokeiluja. Hallintomallin asettamisessa tulisi huomioida ainakin seuraavat tekijät:

- Ohjaavat tekijöiden määritys (konkreettisine esimerkkeineen)
- Yksinkertaisuus
- Ketterä ja iteratiivinen kehittäminen
- Prosessiohjaus
- Kustannustehokkuus
- Mitattavuus

Hallintomallin lisäksi tulisi tehdä tarkempi sidosryhmäanalyysi, jonka avulla keskeiset toimijat tunnistettaisiin, kuvattaisiin ja sitoutettaisiin paremmin.

Rahoitusmallin valinta (keskitetty, hajautettu, käyttöperusteinen vai hybridi) jouduttaa päätöksentekoa ja edistää palveluväylän käyttöönottoa.

Palveluiden viitearkkitehtuurin ja hallintomallin suunnittelussa tulisi ottaa huomioon merkittävien julkishallinnon toimijoiden ja perustietovarastojen palveluiden tuottajien näkemykset.

Näkemyksemme siitä, mitä ICT yritykset kuten Tieto Finland Oy voi edistää palveluväyläasiaa

Jotta palveluväylä voisi saavuttaa sille asetetut tavoitteet tarvitaan toimijoita, jotka voivat edesauttaa sen toteutumista sekä sekä palveluiden liittämistä siihen. ICT yritykset kuten Tieto Finland Oy ovat tuollaisia toimijoita.

Tieto voi auttaa tunnistamaan uusia ja olemassa olevia palveluita, joita voidaan hyödyntää laajasti palveluväylän kautta.

Isoimmat aikatauluriskit käyttöönotossa näemme olevan nykyisissä olemassa olevien kansallisten ratkaisuiden huomioimisessa ja niiden migraatiossa tai korvaamisessa osaksi palveluväylää. Nykyisten järjestelmien ja ratkaisuiden toimittajat olisi hyvä ottaa mukaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja etsiä paras mahdollinen polku migraatiolle.

Palveluväylän sidosryhmät ja tulevan palveluväylä käyttökohteet olisi hyvä käydä laajasti läpi eri sidosryhmien kanssa ja hakea ratkaisuja, joissa integroidaan jo toimivia yritysmaailman ratkaisuja väylään, osaksi palvelukerrosta, jollei ole erityistä syytä korvata niitä uusilla palveluilla.

Tieto on toimittanut useita vuosikymmeniä palveluita julkiselle hallinnolle ja tuottanut jo viidentoista vuoden ajan integraatio- ja SOA-palveluita eri toimialoille. Erityisesti Väestötietojärjestelmään, yhdistysrekisteriin, kaupparekisteriin, ajoneuvo-, vero-, ja kiinteistötietoihin liittyvät palveluprosessit ja tietosisällöt ovat hyvin Tiedon tuntemia.

Iteratiivinen kehitystapa, sertifioidut menetelmät ja prosessit sekä asiantunteva palveluhenkilökunta takaavat laadukkaan ja korkeatasoisen palvelun asiakkaalle ja mahdollistavat ketterämpiä sekä uudenlaisia tapoja toimia, joita palveluväylän onnistuminen edellyttää.

Tieto Finland Oy
Public Finland

2013-09-20

Espoossa 20.9.2013

Tieto Finland Oy

Leila Lehtinen

Johtaja, Public Finland